

Creating our futures
ECTP-CEU
European Council of Spatial Planners
Conseil européen des Urbanistes

„Try it This Way”
Ghid practic de dezvoltare durabilă la nivel local

Cuprins

Prima parte

Introducere

Ghid practic pentru dezvoltare urbană durabilă

Structura ghidului

Cum utilizăm acest ghid?

Partea a doua

Aspecte de dezvoltare durabilă

Apa

Aer și zgomot

Terenul

Natură și ecologie

Transport și acces

Energie

Deșeuri

Patrimoniu și regenerare urbană

Riscuri și siguranță

Viața socială

Partea a treia

Etape în direcția unei dezvoltări durabile

Elaborare

Proiectare

Validare

Implementare

Monitorizare

Mulțumiri

.....

Acest ghid practic destinat urbaniştilor care activează la nivel local este elaborat de Consiliul European al Urbaniştilor în vederea sprijinirii acestora în realizarea unei dezvoltări urbane durabile în practica lor cotidiană.

Lucrarea a fost inițiată de Jan Vogelij (BNSP, Țările de Jos) care a prezidat grupul de lucru alcătuit din Virna Bussadori (ASSURB, Italia), Anna Caramondani (CATP, Cipru), Ana Queiroz do Vale (AUP, Portugalia), Otto Smits (BNSP, Țările de Jos) și Bogdan Wyporek (TUP, Polonia). Grupul de lucru a fost asistat de Charlotte Nauta (Royal Haskoning, Țările de Jos). Întâlnirile grupului de lucru au fost posibile datorită sprijinului financiar din partea National Spatial Planning Agency din cadrul Ministerului Locuințelor, Amenajării Teritoriale și Mediului din Țările de Jos. Planul și publicarea ghidului ECTP a fost posibile datorită sprijinului financiar al Provinciei Autonome Bolzano Sud, Tirol, Italia.

Ghidul a fost publicat în limbile engleză, italiană, germană și portugheză mulțumită contribuțiilor autorităților publice din aceste țări.

Consiliul European al Urbaniştilor este recunoscător instituțiilor italiene și olandeze menționate anterior.

Ghidul de față se bazează pe raporturile studiilor și proiectelor existente care au fost puse la dispoziție de către membrii Consiliului European al Urbaniştilor în mod individual.

Consiliul European al Urbaniştilor reunește asociațiile naționale de urbanişti din Europa. În calitate de asociație europeană, Consiliul European al Urbaniştilor își propune promovarea profesiei de urbanist.

www.ectp-ceu.eu

Prima parte - Introducere

Ghid practic de dezvoltare urbană durabilă

Scopul vizat de Consiliul European al Urbaniștilor (CEU) este reprezentat de aplicarea conceptului de dezvoltare durabilă în cadrul practicii cotidiene prin intermediul acestui ghid destinat profesioniștilor din domeniul amenajării teritoriului și urbanismului.

Deși cunoștințele despre dezvoltarea durabilă și adeziunea la obiectivele acesteia sunt larg răspândite, mulți profesioniști din domeniul amenajării teritoriale și urbanismului se confruntă cu probleme în activitatea lor zilnică. Majoritatea urbaniștilor par să fie convingși de faptul că dezvoltarea urbană durabilă este necesară însă există o diferență mare între bunele intenții și punerea lor efectivă în practică. Funcționarea și organizarea sunt dominate de practicile convenționale.

Disponibilitatea mare a informației, a studiilor, proiectelor și ghidurilor de bune practici a constituit punctul de pornire al grupului de lucru al Consiliului European al Urbaniștilor. Nevoia urbaniștilor de a avea un instrument practic a stat la baza elaborării unui ghid practic și concis. Prin urmare, acesta se prezintă sub forma unor serii de liste de control organizate în funcție de diferite surse tematice raportate la dezvoltarea urbană durabilă și aflate în concordanță cu diferite etape ale proceselor operaționale.

Dezvoltarea durabilă necesită abordări diferențiate în funcție de tipul de actori implicați, etapa de evoluție a procesului de dezvoltare urbană și contextul politic și urbanistic al unei țări sau chiar al unui oraș. De la caz la caz, problema constă în adaptarea abordării într-o manieră pragmatică și informală luând în considerare experiența locală.

Scopul ghidului

Gama aspectelor legate de dezvoltarea durabilă este vastă, fie că este vorba de dimensiuni, domenii de aplicare sau domenii funcționale.

Dezvoltarea durabilă se raportează atât la aspecte ecologice și economice cât și la cele sociale. Interacțiunea acestora cu dezvoltarea urbană este analizată în lucrarea de față.

Acest ghid se axează în mod special pe activitatea profesioniștilor din domeniul dezvoltării urbane, fie că avem în vedere proiecte locale sau proiecte ample legate de amenajarea teritoriului. Scopul său se raportează atât la amenajarea spațiului public la scară mică, cât și la amenajarea teritoriului, la o scară

mai largă. Ghidul are în vedere noile extinderi urbane precum și zonele de reînnoire urbană. Mai exact, ghidul reflectă teme variate cum ar fi planificarea urbană, amenajarea teritoriului, dispersia urbană, dezvoltarea urbană. Extinderea urbană, crearea unei infrastructuri noi, reconversia siturilor sau reînnoirea urbană pot face obiectul unor inițiative locale sau al unei amenajări/dezvoltări/planificări de ordin general.

Urbaniștii pot interveni în toate tipurile de sectoare: zone rezidențiale, centre istorice, centrele orașelor, centre de afaceri, zone comerciale, parcuri tematice, zone industriale, porturi, locații turistice și de petrecere a timpului liber, zone verzi, parcuri urbane, sectoare rurale periurbane, infrastructuri și rețele de transport.

Ghidul are în vedere acțiuni care valorifică atât calitatea cât și cantitatea, iar adeseori ambele aspecte. Se axează pe protejarea calității, reducerea sau ameliorarea cantității, precum și pe o bună gestionare a ofertei. Acesta propune răspunsuri referitoare la realizarea sau favorizarea următoarelor aspecte:

- Un grad mai ridicat al purității aerului, solului și apei;
- Diminuarea producției de deșeuri și trierea deșeurilor;
- Reducerea activităților economice poluante și eficiență energetică;
- Condiții mai bune de dezvoltare a florei și faunei;
- O economie verde, utilizarea rațională a energiei și dezvoltarea energiilor din surse regenerabile;
- Utilizarea transportului în comun și reducerea folosirii autoturismelor personale;
- Implicarea și dezvoltarea democrației locale.

.....

Structura ghidului

Partea a doua, Aspecte de dezvoltare durabilă

A doua parte a ghidului prezintă impactul dezvoltării durabile asupra unei game variate de surse tematice cum ar fi apa, aerul și zgomotul, terenul, natură și ecologie, transport și acces, energie, deșeuri, patrimoniu și reînnoire urbană, riscuri și siguranță, viața socială. Pentru fiecare sursă tematică în parte este subliniată importanța activității urbaniștilor, urmată de prezentarea unor obiective generale în vederea unei abordări cu caracter durabil.

În cadrul subtemelor sunt furnizate sfaturi, recomandări și principii de dezvoltare urbană durabilă. În cazurile în care s-a considerat că acest aspect este relevant, au fost incluse idei suplimentare pentru îmbunătățirea calității spațiilor publice.

Deoarece caracterul transversal este unul dintre principalele mesaje în privința unei abordări durabile a dezvoltării urbane, miza majoră o constituie analizarea interacțiunii dintre domenii. Dezvoltarea durabilă vizează atât problematica de ordin politic cât și organizarea administrativă a teritoriului. Profesioniștii din dezvoltarea urbană trebuie să depună eforturi în vederea integrării tuturor componentelor.

Partea a treia, Etape în vederea unei dezvoltări durabile

A treia parte a ghidului este axată pe diferite etape și proceduri de lucru ale profesioniștilor din domeniul dezvoltării urbane. Aceste etape sunt: elaborarea, proiectarea, validarea, implementarea și monitorizarea. Urbaniștii nu sunt implicați în mod sistematizat în fiecare etapă a dezvoltării cu toate că acest lucru este de dorit în vederea unei coerențe pe termen lung. Toate etapele trebuie privite ca un tot unitar.

În cadrul fiecărei etape, pe lângă elementele tehnice, accentul se pune pe abordarea integrată, participare, comunicare și implicarea actorilor vizati. Întregul conținut al capitolului precedent trebuie să fie luat în considerare în cadrul fiecărei etape noi. Abordarea transversală reprezintă cheia demersului. Provocarea constă în abilitatea de a implica toți actorii identificați pentru a consolida sprijinul și angajamentul în vederea unor rezultate care contribuie la progresul în direcția unei dezvoltări durabile.

Procesul (partea a treia)						
		Elaborare	Proiectare	Validare	Implementare	Monitorizare
Aspecte (partea a doua)	Apa					
	Aer și zgomot					
	Terenul					
	Natură și ecologie					
	Transport și acces					
	Energie					
	Deșeuri					
	Patrimoniu și regenerare urbană					
	Riscuri și siguranță					

	Viața socială					

A doua și a treia parte sunt complementare. Ele reprezintă „cele două fețe ale aceleiași medalii”. În cadrul fiecărei etape a procesului (coloanele) trebuie luate în considerare toate aspectele tehnice într-o manieră integrată. Fiecare sursă tematică/aspect (rândurile) trebuie analizată ținând seama de diferitele etape ale procesului.

Cum utilizăm acest ghid?

Consiliul European al Urbaniștilor este conștient de responsabilitatea urbaniștilor în ceea ce privește dezvoltarea durabilă. Ghidul își propune să ofere sprijin urbaniștilor aflați în căutare de sfaturi și idei legate de diferite probleme cum ar fi uscarea solului sau dezvoltarea unui sistem de transport multimodal dar și în vederea elaborării unui proiect sau realizarea unui sistem de monitorizare și evaluare. O recomandare esențială este evitarea căutării unor soluții având ca punct de pornire o perspectivă singulară. Atunci când se confruntă cu o problemă cu caracter aparent sectorial, urbanistul trebuie să aibă în vedere aspectul global al procesului.

Ghidul de față nu are pretenția de a fi exhaustiv. Acesta reunește diferite idei rezultate dintr-o serie de experiențe. Cu toate acestea, nu toate sfaturile și recomandările pot fi aplicate concret în cadrul unui proiect punctual. Recomandarea este de a citi și utiliza acest ghid ca și cum autorii ar spune: „De ce să nu încerci și varianta aceasta?” Din moment ce dezvoltarea durabilă se bazează pe o abordare integrată autentică, profesioniștii trebuie să se familiarizeze cu cunoștințele fundamentale din diferite domenii precum și cu competențele de bază în materie de managementul proiectelor.

Partea a doua – Aspecte de dezvoltare durabilă

Apa

Importanța sistemelor hidrologice pentru mediu este un fapt bine cunoscut. Dezvoltările urbane care perturbă aceste sisteme nu afectează doar cantitatea ci și calitatea apei. Dezvoltarea urbană durabilă necesită o înțelegere aprofundată a aspectelor hidrologice: Cum să acționăm ținând seama de apă? Profesioniștii din domeniul dezvoltării urbane trebuie să încerce să evite reducerea inutilă a calității apei datorată secării anumitor zone sau diminuării pânzelor freatice. De asemenea, cursurile de apă

trebuie să fie respectate ca fiind părți componente ale ecosistemului. Apa potabilă este rară și trebuie să fie protejată și să nu fie niciodată amestecată inutil cu ape sărate și contaminate.

Obiective

- sisteme continue de scurgere a apelor subterane și de suprafață;
- îmbunătățirea calității și menținerea cantităților necesare de apă în toate zonele;
- infiltrarea naturală într-un număr cât mai mare de zone;
- valorificarea apelor de suprafață ca puncte de atracție ale orașelor și peisajelor.

Sistemul hidrologic

- înțelegerea sistemului multilateral de circulație al apelor subterane și de suprafață;
- restaurarea cursului și caracteristicilor naturale ale pâraurilor și râurilor; toate intervențiile de întreținere necesare trebuie efectuate în modul cel mai neintruziv posibil;
- interzicerea acoperirii cursurilor naturale de apă din orașe iar în cazul în care acest lucru s-a întâmplat în trecut, redeschiderea și amenajarea acestora;
- conștientizarea elementelor vulnerabile sau periculoase din cadrul sistemului în cazul unor creșteri accidentale mari de apă.

Cantitatea de apă

- protejarea și împiedicarea secării puțurilor, rezervelor din pânza freatică și cursurilor de apă;
- evitarea reducerii dimensiunii albiilor și evitarea construirii în aceste spații;
- menținerea unor distanțe sigure în raport cu malurile;
- diminuarea numărului și suprafeței terenurilor de golf în funcție de disponibilitatea resurselor de apă reciclată non-potabilă;
- utilizarea plantelor care nu necesită cantități mari de apă în cazul amenajării peisagistice sau plantărilor în climate aride.

Calitatea apei

- protejarea puțurilor, rezervelor de apă din pânza freatică și a cursurilor de apă împotriva poluării;
- protejarea calității apei în zonele umede și în zona râurilor și pâraurilor;
- asigurarea unor pavaje total închise speciale, a unor izolații și sisteme de asanare în locații unde se pot infiltra substanțe poluante, cum ar fi benzinăriile, siturile industriale;

- separarea apelor de calități diferite în timpul intervențiilor asupra sistemelor hidraulice;
- integrarea apei ca instrument de amenajare cu rol în orientarea funcțiilor și raportat la tipurile și nivelurile de dezvoltare;
- cursurile de apă își autogestionează calitățile (atât pozitive cât și negative); prin urmare, funcțiile trebuie planificate ținând seama de acest aspect: activitățile poluante în aval și funcțiile de curățare în amonte.

Infiltrare și retenție

- facilitarea infiltrării apelor pluviale;
- utilizarea amenajărilor urbane și a construcțiilor pentru colectarea, depozitarea, reciclarea și reutilizarea apelor pluviale;
- rezervarea unor spații suficiente pentru retenția apei de suprafață și pentru bazine artificiale de infiltrare;
- promovarea gestionării apelor pluviale prin adoptarea acoperișurilor verzi, puțurilor absorbante, bazinelor și cisternelor în vederea reutilizării apei pluviale ca apă non-potabilă;
- economisirea suprafețelor impermeabile pentru a facilita infiltrarea, în special în locurile în care nivelurile pânzei freatice scad;
- garantarea permeabilității solului în raport cu apele de suprafață în măsura în care este posibil;
- alocarea unei proporții mari de soluri permeabile pentru suprafețele neconstruite;
- acoperirea aleilor, zonelor pietonale și străzilor cu material poros;
- promovarea tehnicilor alternative, în special a evitării folosirii conductelor pentru infiltrarea apelor pluviale;
- curățarea apei uzate pe plan local, de exemplu cu ajutorul straturilor de stuf;
- reducerea numărului conductelor de ape subterane (nu a dimensiunii acestora);
- stimularea vegetației acvatică și folosirea straturilor de stuf pentru absorbția substanțelor poluante și regularizarea creșterilor nivelului apelor;
- promovarea utilizării acoperișurilor verzi în regiunile ploioase în vederea absorbției apelor pluviale și restabilirii microclimatelor.

Distribuția și evacuarea apei

- dezvoltarea și încurajarea folosirii sistemelor diferențiate de distribuție a apei alcătuite din următoarele rețele separate:

- rețea de apă potabilă pentru distribuția apei pentru chiuvete, căzi și dușuri;
- rețea de apă pluvială pentru direcționarea apei către mașini de spălat vase și rufe, stropirea grădinilor, spălarea mașinilor, etc.
- rețea de reciclare a apei uzate pentru direcționarea apei către toalete.
- dezvoltarea și încurajarea folosirii sistemelor diferențiate de evacuare a apei alcătuite din următoarele rețele separate:
 - rețea de apă uzată provenită din chiuvetele din băi, căzi și dușuri care să direcționeze apa către stațiile de epurare;
 - rețea de ape reziduale menajere provenite din alte utilizări (e.g.toalete) care să direcționeze apa către canalele colectoare pentru a fi curățată înainte de a fi restituită mediului natural.

Calitatea spațiului și apa

- utilizarea apei ca element de compoziție în cadrul amenajării urbane;
- acordarea unei valori ornamentale apei în proiectarea urbană;
- utilizarea elementelor naturale ale apei pentru evidențierea identității spațiale în timpul atribuirii unor funcțiuni noi;
- considerarea cursurilor de apă și a spațiilor verzi de pe maluri ca elemente naturale structurale al peisajului în ansamblu;
- dezvoltarea unei sensibilități care să permită integrarea cursurilor de apă în cadrul unor utilizări și amenajări urbane noi;
- renovarea și amenajarea malurilor eleșteelor și bazinelor pentru activități de petrecere a timpului în aer liber.

Aerul și zgomotul

Calitatea aerului și clima sunt esențiale pentru bunăstarea oamenilor iar dezvoltările urbane le influențează pe ambele. Centrele de afaceri, parcurile industriale, utilizarea mașinilor în vederea deplasării contribuie la nivelul de poluare. Dezvoltarea urbană afectează calitatea aerului la nivel local din cauza activităților poluante pe care aceasta le permite. Însă majoritatea activităților cu potențial de poluare al aerului au efecte la scară largă. Cu toate acestea, profesioniștii din domeniul dezvoltării urbane trebuie să acționeze în mod responsabil la scară locală și să contribuie la lupta

împotriva degradării climei precum și la reducerea emisiilor poluante de CO₂ și NO_x. Aceste emisii reprezintă de fapt o amenințare pentru sănătatea umană.

Zgomotul influențează calitatea vieții. Lucrările legate de amenajarea teritoriului și la noua infrastructură (drumuri și căi ferate) și la dezvoltarea noilor industrii determină amplasarea zonelor de poluare fonică. Siturile sensibile sunt situate acolo unde oamenii locuiesc, lucrează, învață, se odihnesc sau creează. Urbaniștii exercită o influență asupra producției sonore din cadrul mediului.

Obiective

- un aer curat, un nivel redus de poluare;
- niveluri neperturbante de zgomot, cu precădere în zonele cu activități sensibile.

Calitatea aerului

- acordarea priorității mijloacelor de transport și a unei mobilități cu caracter ecologic cum ar fi bicicletele, mersul pe jos, autoturismele electrice, etc.
- elaborarea proiectelor cu scopul de a reduce folosirea autoturismelor personale;
- identificarea surselor de reducere a poluării atmosferice și adoptarea tuturor măsurilor posibile în acest sens;
- promovarea utilizării programelor care propun inovații tehnologice în materie de energie cum ar fi sistemele de încălzire cu emisii reduse de poluanți, sisteme de încălzire a apei pe bază de energie solară, rezervoare de depozitare termică;
- plantarea centurilor verzi de-a lungul principalelor căi de circulație pentru a reduce nivelurile de emisii poluante;
- mărirea suprafețelor verzi; acestea absorb CO₂ și emit oxigen, reduc nivelul de praf, plumb și alte particule prezente în aer cu până la 75%;
- evitarea amenajării zonelor rezidențiale în proximitatea zonelor de activități cu potențial poluant;
- amplasarea funcțiilor sensibile în direcția opusă vântului în raport cu zonele cu potențial poluant;
- amplasarea activităților cu potențial poluant în zone securizate și înconjurarea acestora cu centuri verzi.

Nivelul de zgomot

- identificarea surselor de poluare fonică și adoptarea tuturor măsurilor posibile pentru reducerea acesteia;
- promovarea acțiunilor care permit limitarea și încetinirea traficului;
- crearea zonelor de liniște (parcuri, grădini, etc.) în interiorul orașelor;
- în cazul elaborării proiectelor referitoare la activități cu potențial poluant din punct de vedere fonic cum ar fi autostrăzile, aeroporturile, discotecile sau cinematografele în aer liber, aplicarea unor norme stricte de nivel sonor admis și monitorizarea situației după amenajarea acestora cu scopul de a remedia anumite incongruențe (dacă este necesar);
- plantarea unui număr mare de arbori și folosirea aliniamentelor ca ecrane fonice, în special în zonele rezidențiale;
- reducerea penetrării zgomotului prin modelarea terenului, plantarea centurilor verzi și copacilor sau prin construirea barierelor și ecranelor fonice;
- promovarea utilizării materialelor fonoabsorbante și utilizarea suprafețelor netede pentru pavarea străzilor în zonele rezidențiale sau în apropierea școlilor și spitalelor;
- respectarea și subvenționarea izolării fonice a construcțiilor existente (geamuri duble, etc.) aflate în apropierea surselor de zgomot existente;
- evitarea proiectării autostrăzilor, șinelor de căi ferate sau aeroporturilor în apropierea zonelor rezidențiale deja existente; în cazul construcțiilor noi de acest tip, luarea tuturor măsurilor necesare pentru reducerea poluării fonice;
- aplicarea unor norme stricte de niveluri sonore admise pentru zonele sensibile cum ar fi cartiere rezidențiale, spitale, școli;
- amplasarea locuințelor, terenurilor de joacă, grădinițelor, spitalelor, etc., în zonele cu cel mai scăzut nivel de poluare fonică;
- amplasarea clădirilor la distanță de zonele de parcuri sau separarea acestora prin centuri verzi;
- distanțarea clădirilor de străzile principale în funcție de funcțiunile acestora: magazinele pot fi situate cel mai aproape, apoi birourile și în cele din urmă locuințele;
- construirea parcărilor principale de-a lungul marilor artere și la distanță de cartierele rezidențiale.

Calitățile spațială ale spațiilor publice

- considerarea diferențelor de nivel sonor drept o calitate. Combinarea, pe parcursul proiectării, a funcțiilor cu nivel redus de zgomot și, separat, a celor cu nivel ridicat de zgomot;
- luarea în considerare a surselor sonore indirecte care generează efecte negative, cum ar fi cele provocate de trafic sau de activitatea oamenilor din baruri, etc.;
- amplasarea activităților cu potențial de poluare olfactivă la distanță de spațiile publice;
- reducerea efectelor puternice ale vântului prin plantarea arborilor și ecranelor de vânt.

Terenul

Dezvoltarea urbană durabilă consideră terenul o resursă valoroasă a cărei integritate trebuie păstrată atât în ceea ce privește calitatea cât și utilizarea.

Terenul reprezintă o bogăție esențială în ceea ce privește dezvoltarea. Se are în vedere o utilizare eficientă a terenului care să dea prioritate refolosirii fostelor terenuri industriale și celor abandonate. Dispersia urbană și consumul de spațiu trebuie să fie limitate; acestea diminuează suprafața spațiilor rurale și fragmentează peisajul.

Obiective

- soluri curate, un grad minim de contaminare;
- interzicerea perturbării caracteristicilor geomorfologice;
- un nivel minim de utilizare a spațiului în vederea urbanizării.

Calitatea terenului

- alocarea terenurilor și solurilor cu nivel de fertilitate ridicat pentru agricultură și silvicultură;
- conservarea siturilor geologice cu resurse limitate și reducerea efectelor cumulate ale extracției intensive și a exploatării carierelor;
- asigurarea faptului că solurile permeabile reprezintă o proporție considerabilă a suprafețelor neconstruite;
- realizarea unor studii geologice pentru fiecare sit pentru a evita dezvoltarea unor proiecte amplasate în zone cu potențial periculos;
- identificarea zonelor seismice, a zonelor expuse inundațiilor, cutremurelor, alunecărilor de pământ, avalanșelor, erupțiilor vulcanice și a zonelor cu teren instabil. Elaborarea politicilor specifice de dezvoltare prin limitarea, interzicerea și monitorizarea amenajărilor;
- limitarea utilizării tipurilor de sol importate (e.g. nisip pentru construcție);

- evitarea sau reducerea la maximum a excavării solului și a amenajărilor care presupun deplasarea terenului;
- evitarea zonării monofuncționale atunci când aceasta nu este indispensabilă.

Exproprierea și utilizarea terenurilor

- promovarea unei utilizări eficiente a spațiului destinat urbanizării;
- definirea și stabilirea limitei maxime de dispersie a unei așezări pentru o perioadă dată (număr exact de ani);
- definirea și stabilirea densității zonelor de dezvoltare având în vedere capacitatea de suportare a mediului și deficitul de teren;
- utilizarea rațională a terenurilor din interiorul orașelor prin folosirea unor tipare de densitate ridicată atât pentru populație cât și pentru activități;
- reconstrucția și renovarea clădirilor și structurilor urbane existente;
- reutilizarea și revitalizarea terenurilor abandonate, contaminate și insuficient utilizate reducând astfel presiunea asupra utilizării terenurilor virane periurbane;
- adoptarea principiului „reciclării terenurilor” în cadrul proiectării siturilor de dezvoltare (zone dezindustrializate vacante, foste situri militare, terenuri abandonate, etc.).

Calitățile spațiului public

- definirea și stabilirea sectoarelor dinamice cu densitate ridicată în raport cu cele cu nivel redus de presiune;
- dezvoltarea unei trame verzi, menținerea și sporirea numărului centurilor verzi, asigurarea legăturilor între zonele urbane și zonele rurale periurbane;
- identificarea tuturor caracteristicilor naturale și generate de activitățile umane care pot fi reutilizate;
- conservarea, în cazurile în care este posibil, a caracteristicilor naturale ale peisajului;
- asigurarea unor bazine pentru infiltrarea apelor pluviale;
- refacerea și îmbogățirea terenurilor și a subsolului prin înverzirea zonelor neconstruite;
- asigurarea permeabilității amenajării terenurilor;
- garantarea unui nivel maxim de circulație al aerului și apei în zonele amenajate;
- sublinierea importanței elaborării unor norme de calitate pentru a atinge cel mai ridicat nivel de calitate al mediului proiectat;

- în cazul amenajărilor care necesită deplasări de teren, elaborarea unui program de acțiune axat pe:
 - reducerea maximă a excavațiilor din fazele inițiale;
 - coordonarea și gestionarea activităților care vizează deplasările de teren;
 - obligația de a transfera terenul extras în locurile prevăzute și indicate.

Natură și ecologie

Existența și calitatea elementelor naturale sunt esențiale pentru echilibrul mediului și pentru aspectul estetic. Siturile cu calități naturale deosebite sau sistemele ecologice specifice trebuie să fie protejate de dezvoltările spațiale. Dezvoltarea urbană trebuie să fie elaborată în funcție de zonele protejate. Mecanismele interactive conservă lanțurile biologice iar toate celelalte mijloace de salvare și îmbunătățire a calității ecologice trebuie să fie integrate în procesul de urbanizare încă de la începutul proiectului. Dezvoltarea spațială poate să mențină sau să mărească numărul și dimensiunea spațiilor verzi și să stimuleze biodiversitatea.

Obiective

- integritatea ecosistemelor datorită menținerii continuității între mediile și ciclurile naturale;
- coerența ecologică a spațiilor naturale valoroase de mare întindere conectate prin coridoare biologice;
- un nivel maxim al biodiversității;
- natura și ecologia privite drept componente fundamentale ale oricărui tip de dezvoltare spațială durabilă, program sau proiect de urbanism.

Este esențială conștientizarea faptului că, deși dezvoltarea urbană nu poate fi întotdeauna împiedicată de existența zonelor protejate, mecanismele de protecție și de îmbunătățire a calității mediului reprezintă părți integrante ale procesului de urbanizare încă din etapele inițiale.

Sistemele ecologice

- analizarea ecosistemelor existente;
- favorizarea schimburilor ecologice și a continuității naturale între zonele urbane și zonele rurale periurbane (inclusiv cele agricole) pentru a permite animalelor mici și păsărilor să se stabilească în orașe; evitarea barierelor.

Spațiile naturale și valorile acestora

- analizarea siturilor existente cu valoare ecologică ridicată din zonele urbane și rurale perirurbane și analizarea peisajelor existente prin:

- identificarea proprietăților naturale ale sitului, mai ales a speciilor vegetale, cursurilor de apă și formațiunilor geologice;
 - identificarea pentru fiecare sit în parte a specificului local al arborilor, arbuștilor, gardurilor vii, a caracteristicilor terenului și a ansamblului de habitate sălbatice care trebuie conservate;
 - stabilirea componentelor naturale care trebuie să fie conservate și îmbunătățite în viitor.
- protejarea zonelor care prezintă un interes natural și ecologic pentru dezvoltarea urbană și influențele urbane;
 - elaborarea unui plan bazat pe crearea coridoarelor verzi și albastre pentru a asigura legături între zonele urbane și zonele rurale periurbane;
 - identificarea și utilizarea naturii, potențialului ecologic și peisajului pentru a crea un mediu atractiv și diversificat prin includerea sau reintegrarea elementelor valoroase în planul inițial sau în procesul de elaborare;
 - asigurarea unei suprafețe importante de spații verzi (grădini, straturi de flori, parcuri, etc.) în zonele destinate urbanizării;
 - integrarea spațiilor verzi în curțile interioare și ostroave;
 - definirea procedurilor de compensare sistematică în cazul tăierii copacilor.

Biodiversitate

- menținerea topografiei, hidrografiei, arborilor și vegetației care exercită influențe asupra biodiversității și microclimatului;
- crearea unor parcuri naturale, spații verzi, lacuri și a unor zone cu luciu de apă (zone verzi și albastre) non-accesibile sau parțial accesibile în vederea protejării biotopurilor naturale;
- clasificarea zonală a spațiilor verzi în funcție de tipul de utilizare și de așteptările populației.

Calitățile spațiale ale spațiilor publice

- adoptarea unei abordări diferențiate a accesibilității spațiilor naturale în vederea creării unor trasee specifice sau a unor zone cu acces liber pentru petrecerea timpului;
- favorizarea dezvoltării speciilor locale de arbori;
- asigurarea unor bazine de retenție a apelor pluviale de mică adâncime pentru a permite accesul animalelor și creșterea speciilor vegetale;

- garantarea unei utilizări a spațiului care să permită creșterea unor noi arbori luând în calcul spațiul necesar dezvoltării rădăcinilor subterane;
- asigurarea unor drumuri periurbane de legătură (pentru a permite oamenilor să meargă în zonele rurale sau să profite de natură, încurajând legătura dintre oraș și zona rurală precum și accesul la natură);
- încurajarea utilizării acoperișurilor verzi.

Transport și acces

Mobilitatea constituie o miză majoră pentru viitorul planetei. Amenajarea teritoriului generează mobilitate și în același timp existența infrastructurii de transport antrenează lucrări de amenajare. Astfel, numeroase orașe se confruntă cu creșterea excesivă a utilizării mașinilor personale. Buna funcționare a orașului este periclitată de congestia traficului și a impactele acestuia, cum ar fi scăderea calității aerului și creșterea gradului de poluare fonică. De asemenea, mașinile personale ocupă spațiul urban care este din ce în ce mai greu de găsit. Spațiile rurale sunt slab deservite de transportul public. Dispersia urbană mărește numărul și durata călătoriilor. Urbaniștii influențează mijloacele de transport și accesul atunci când selectează siturile viitoarelor proiecte sau amplasarea funcțiilor urbane. Numeroase măsuri trebuie luate în privința transportului la nivel regional sau național însă consecințele deplasărilor excesive cu mașina sunt resimțite pe plan local în zonele urbane.

Obiective

- transferul modal de la utilizarea mașinilor personale la transportul în comun și la mijloacele de circulație nonpoluante;
- suprimarea deplasărilor nedorite sau inutile;
- favorizarea accesibilității și libertății deplasărilor.

Traficul și mijloacele de transport

- analizarea traficului și a mijloacelor de transport (drumuri, căi ferate și gări);
- promovarea unei dezvoltări urbane compacte care să contracareze dispersia urbană pentru a reduce durata călătoriilor și a încuraja folosirea transportului în comun. Asigurarea tuturor facilităților de bază pentru facilitarea deplasării pe distanțe care pot fi parcurse pe jos;
- evitarea amplasării funcțiilor care generează deplasări în afara orașelor cu ajutorul mașinilor (e.g. supermarketuri în zona periferică);
- evitarea amenajării unor extinderi periurbane noi care determină creșterea nivelului de trafic;
- crearea unor zone special amenajate destinate doar transportului public;

- crearea sau amenajarea unor zone pietonale și crearea unor alei pietonale sau pentru cicliști sigure, atractive și continue. Încurajarea pistelor pentru ciclism;
- elaborarea, realizarea și încurajarea pistelor pentru ciclism și a drumurilor pietonale pentru a asigura accesul către zonele rurale;
- asigurarea unui grad ridicat de accesibilitate generală și evitarea discontinuităților și a barierelor.

Locul de plecare și destinația

- încurajarea, în măsura în care este posibil, a funcțiunilor mixte în cadrul cartierelor pentru a reduce durata transportului;
- dezvoltarea zonelor rezidențiale în funcție de distanțele de mers pe jos dintre fiecare locuință și stațiile de autobuz sau alte facilități pentru transportul în comun;
- asigurarea unor conexiuni între centrele nodale de activități, spațiile publice, centrele sportive și zonele rezidențiale și piste pentru ciclism, rutele pietonale și mijloacele de transport în comun;
- analiza alternativei referitoare la difuzarea sau concentrarea traficului;
- restructurarea facilităților din cadrul centrelor locale sau intercomunitare pentru a încuraja utilizarea transportului public;
- crearea unor zone atractive accesibile cu ajutorul transportului public;
- restricționarea accesului vehiculelor de mare tonaj și dezvoltarea unor platforme de distribuție cu capacitate redusă pentru mărfuri destinate zonelor urbane;
- sprijinirea inițiativelor politice și tehnice care încurajează transferul de la mașinile personale la transportul în comun;
- reducerea lățimii șoselelor și a numărului de benzi de circulație în cazurile în care acest lucru este posibil;
- în cazul amenajării unor zone urbane noi, asigurarea disponibilității mijloacelor de transport în comun încă de la începutul construcției;
- utilizarea politicii locale de staționare/parcare pentru a încuraja folosirea transportului în comun; se recomandă în special evitarea parcărilor gratuite în cazul în care spațiul nu permite acest lucru.

Staționarea/parcarea

- folosirea telematicii pentru o analiză mai bună a mijloacelor de transport;
- amenajarea unor parcări subterane cu acces direct la clădirile de locuințe pentru a nu crește presiunea exercitată asupra domeniului public;

- deservirea marilor parcuri tematice de către transportul public urban performant
- încurajarea folosirii transportului în comun prin restructurarea facilităților urbane locale;
- amplasarea facilităților și activităților care generează fluxuri importante, cum ar fi marile industrii, în proximitatea serviciilor de transport public;
- crearea unor spațiilor adecvate pentru parcurile de biciclete, asigurarea vizibilității și accesului direct și securizat la acestea pentru fiecare unitate de locuințe sau de birouri;
- prevederea (și recomandarea, dacă este necesar) unui număr suficient de locuri în parcurile private în funcție de numărul de locuitori;
- asigurarea unui număr limitat de locuri de staționare în funcție de numărul salariaților și al vizitatorilor și încurajarea folosirii transportului public;
- încurajarea parcărilor și promovarea folosirii facilităților de tip „park and ride”¹;
- prevederea unor amplasamente specifice care încurajează și dezvoltă folosirea în comun a mașinii.

Reglementarea traficului

- proiectarea drumurilor în vederea reducerii folosirii mașinilor personale. Favorizarea unei abordări integrate a transportului prin intermediul unor măsuri adecvate referitoare la reglementarea traficului;
- găsirea unor modalități (e.g. marcaje rutiere pe asfalt, etc.) pentru aplicarea limitelor de viteză în zonele rezidențiale;
- crearea unor zone noi cu limită de viteză (max. 30 km/h) în cartierele unde acest lucru este necesar (în apropierea școlilor, spitalelor, zonelor de petrecere a timpului de liber, etc.);
- extinderea zonelor cu limită de viteză de 30 km/h;
- utilizarea barierelor mobile pentru a permite accesul mijloacelor de transport în comun în zonele pietonale din centrul orașelor și a interzice accesul mașinilor personale;
- crearea sau extinderea zonelor pietonale.

Calitățile spațiale ale spațiului public

- adaptarea drumurilor la mediu și nu invers;
- prevederea unor curți interioare cu acces interzis mașinilor;
- realizarea unor alei pietonale continue iluminate adecvat;

¹ Parcarea mașinii personale și continuarea călătoriei utilizând mijloace de transport în comun.

- asigurarea legăturilor facile pentru pietoni, bicicliști și „skateri” între locuințe, școli și spațiile de joacă evitând traversările periculoase;
- dezvoltarea, în cazul în care acest lucru este posibil, a parcărilor subterane (în centrul orașelor și sub piețele publice, etc.)
- crearea unui design atractiv pentru gări și amenajarea acestora drept porți de acces în oraș;
- creșterea atractivității și siguranței nodurilor de transfer;
- separarea netă a spațiilor de staționare și de circulație a automobilelor din cadrul zonelor rezidențiale de rutele pietonale și de pistele de ciclism;
- amenajarea rutelor pietonale și a pistelor pentru ciclism în zone însorite; parcărilor pot rămâne în zonele umbrite.

Energia

Consumul actual de energie duce la epuizarea resurselor, la poluare și la schimbări climatice. Energia este risipită în cantitate mare din cauza tehnicilor de producție slab performante și a pierderilor calorice datorate transportului și distribuției. Consumul energetic crește constant. Profesioniștii din domeniul dezvoltării urbane exercită o influență asupra acestui consum atunci când au în vedere operațiuni de amenajare a teritoriului. Aceștia joacă un rol important atunci când decid orientarea imobilelor, pertința apelării la energia solară, luarea în considerare a condițiilor microclimatice. De asemenea, distanțele dintre centralele producătoare de energie și locurile de consum, precum și spațiile rezervate producției de energie eoliană sau solară sunt definite în cadrul planului de amenajare a teritoriului.

Obiective

- gestionarea cererii energetice
- reducerea risipei energetice
- înlocuirea energiilor neregenerabile cu energiile regenerabile (generate de vânt, soare, apă)
- recuperarea producției de căldură pe cale industrială și din incineratoarele de deșeuri urbane.

Cererea de energie

- integrarea politicilor energetice existente în planurile locale de acțiune ;
- menținerea unui nivel ridicat de informare în raport cu inovațiile tehnice care vizează reducerea consumului de energie;

- garantarea performanței energetice a mediului construit în armonie cu mediul natural (de exemplu, în climatele reci, alegerea sticlei pentru fațada însorită și a cărămidei pentru cea orientată în direcția vântului);
- elaborarea și aplicarea normelor în ceea ce privește orientarea clădirilor, iluminatul adaptat nevoilor specifice, materialele de construcție, izolările, precum și plantările cu rol de ecrane solare;
- orientarea noilor construcții în scopul de a beneficia la maximum de căldură și lumină;
- reducerea la minimum a fațadelor expuse frigului și curenților de aer;
- în regiunile montane, evitarea tuturor tipurilor de amenajări situate pe versanți aflați în zone umbrite;
- crearea unor sisteme de încălzire și ventilație performante precum și promovarea unui design adecvat pentru clădiri de locuințe și de birouri;
- prevederea unor curți interioare și unor piețe publice suficient de mari pentru a favoriza iluminatul natural și izolație termică adecvată a întregului ansamblu;
- favorizarea utilizării paravântuirilor pentru a îmbunătăți conservarea energiei și folosirea formei clădirilor pentru a reduce curenții de aer și vârtejurile de vânt;
- prevederea unor ecrane verzi (plante cățărătoare) pentru acoperirea fațadelor dinspre sud și vest și protecția împotriva soarelui în timpul verii în zona sudică a Europei. Folosirea predilectă a plantelor cățărătoare cu frunze căzătoare care să permită pătrunderea razelor de soare pe timpul iernii;
- limitarea umbririi prin alăturarea clădirilor și arborilor dar evitarea, de preferință, a sacrificării în acest scop a copacilor existenți;
- promovarea instalării unor sisteme de iluminat cu senzori de mișcare (în special în spațiile publice) care se pot aprinde sau stinge în funcție de nevoile reale.

Producerea energiei

- studierea programelor și măsurilor de aprovizionare energetică durabile și inovatoare (solară, eoliană și hidroenergetică) prin calcularea capacității acestora;
- studierea nevoilor la scara unei unități de vecinătate pentru stabilirea rețelelor de încălzire;
- instalarea sistemelor colective rezidențiale de încălzire bazate pe deșeuri și tocătură/talaș de lemn în cazurile în care acest tip de combustibil este disponibil;
- valorificarea energiei provenite din deșeuri (ciclu combinat și cogenerare) ca mijloc de încălzire;

- utilizarea apei pentru producerea energiei hidroelectrice dacă resursele locale permit acest lucru;
- folosirea apelor geotermale sau a aburilor pentru încălzire;
- luarea în considerare a posibilității de a implementa sisteme termoenergetice pentru instalații cu nevoi ridicate. Utilizarea deșeurilor de lemn și a talașului sau amenajarea unor centrale de cogenerare bazate pe gaze naturale pentru alimentarea instalațiilor termoenergetice;
- valorificarea surselor de energie alternativă și locală;
- folosirea pe scară largă a acoperișurilor cu panouri de captare a energiei solare pentru locuințe și clădiri publice în cazurile în care acest lucru este fezabil;
- integrarea sistemelor energetice bazate pe energie solară în designul construcțiilor:
 - adoptarea în primă instanță a soluțiilor simple de design bazate pe energia solară pasivă;
 - luarea în considerare a sistemelor energetice alternative bazate pe energia solară activă;
- încurajarea dezvoltării centralelor eoliene acolo unde este posibil;
- instalarea ecranelor cu protecție fonică bazate pe elemente de energie solară;
- analizarea posibilităților de stocare a energiei (e.g. în asfaltul drumurilor și în fundații).

Îmbunătățirea microclimatelor

- conservarea caracteristicilor existente care favorizează microclimatele;
- amenajarea unor zone verzi pentru favorizarea microclimatelor;
- amenajarea unor grădini de iarnă.

Deșeurile

Volumul deșeurilor reprezintă o adevărată problemă cu toate că numeroase orașe europene au încercat să o contracareze prin reciclarea și trierea deșeurilor. Deversarea apelor uzate menajere sau a celor provenite din spitale și fabrici contribuie la eutrofizarea lacurilor și râurilor. Rețelele de canalizare nu pot rezolva această problemă. Incinerarea contribuie la efectul de seră și eliberează în aer substanțe toxice cum ar fi dioxinele. Dezvoltarea zonelor rezidențiale, a industriilor, spitalelor, etc., are un impact asupra volumului și locului de producere al deșeurilor. Profesioniștii din domeniul dezvoltării urbane vor influența alegerea amplasării acestor funcțiuni, a depozitelor și incineratoarelor de deșeuri menajere, și, într-o măsură mai mică, a ghenelor și tomberoanelor din zonele învecinate.

Obiective

- diminuarea volumului de deșeuri;

- reutilizarea și reciclarea deșeurilor;
- reducerea riscurilor pentru mediu și sănătatea umană.

Volumul deșeurilor

- promovarea utilizării materialelor de construcție ecologice și naturale;
- promovarea utilizării materialelor care provin din surse regenerabile certificate;
- favorizarea materialelor locale de construcție în raport cu cele importate (lemn, piatră, etc.)
- analizarea posibilităților de taxare a depozitelor de deșeurii solide.

Reutilizare și reciclare

- identificarea sectoarelor unde pot fi folosite materialele reciclabile (e.g. piatră și moloz pentru construcția aleilor sau fundațiilor);
- analizarea posibilității de valorificare a energiei provenite din biogaz;
- încălzirea zonelor urbane folosind căldura indusă de activitățile industriale sau de incinerarea deșeurilor verzi;
- valorificarea pe plan local a îngrășămintelor menajere și a deșeurilor verzi;
- considerarea îngrășămintelor naturale drept elemente importante a sistemului de gestiune a deșeurilor;
- menținerea disponibilităților funciare pentru îngrășământ și reciclare pentru fiecare unitate rezidențială;
- asigurarea unor situri specifice destinate deșeurilor și reciclării acestora, conectate cu alte funcțiuni majore în cadrul fiecărui proiect urban;
- locurile de reciclare și colectare a deșeurilor trebuie să fie accesibile, atractive și sigure;
- spațiile amenajate pentru colectarea, trierea și reciclarea deșeurilor trebuie să promoveze o imagine pozitivă a ecologiei urbane și a dezvoltării durabile.

Patrimoniul și regenerare urbană

Dezvoltarea urbană poate fi concepută sub forma unui proces continuu de evoluție a trecutului în direcția viitorului. Credințele și valorile locuitorilor sunt materializate în patrimoniul cultural care se raportează la conservarea operelor umane, a structurilor și modelelor sale.

Regenerarea urbană constă în reabilitarea structurilor existente, reddezvoltarea construcțiilor sau siturilor existente sau reutilizarea terenurilor deja urbanizate. Aceasta vizează adeseori spații contaminate sau abandonate. Amenajarea teritoriului poate constitui simultan o oportunitate și o amenințare în ceea ce

privește patrimoniul cultural. Însă patrimoniul cultural și regenerarea urbană reprezintă esența activității urbaniștilor.

Obiective

- renovarea și reutilizarea clădirilor și structurilor urbane existente;
- integrarea elementelor existente în țesutul urban/conceperea și realizarea construcțiilor actuale din zona urbană;
- considerarea elementelor și structurilor istorice ca fiind părți integrante ale patrimoniului cultural.

Elemente istorice

- considerarea elementelor și structurilor caracteristice existente drept componente esențiale ale patrimoniului local și ale identității culturale;
- restaurarea unor elemente de peisaj cum ar fi drumuri sau alei vechi, căderi de apă și zone cu valoare ecologică în cadrul planurilor de regenerare urbană;
- crearea unei legături între noile extinderi urbane și structurile urbane existente generând astfel continuitate.

Elemente existente

- documentarea și studierea arhitecturii specifice, a caracteristicilor urbane tradiționale locale, a elementelor cultural-istorice (clădiri vechi, mori) din zonele urbane și rurale periurbane;
- conservarea elementelor istorice existente în cadrul amenajării funcțiunilor noi și depunerea de eforturi în vederea conservării clădirilor vechi;
- integrarea monumentelor existente și a arborilor care prezintă interes în cadrul proiectelor;
- respectarea principiilor ecologice în raport cu gestiunea apei, a deșeurilor și energiei în cazul reconversiei funcționale a clădirilor vechi;
- prelungirea vieții structurilor prin intermediul unui design cu caracter multifuncțional și flexibil.

Calitatea amenajării spațiilor publice

- considerarea vestigiilor trecutului drept elemente esențiale ale amenajării urbane;
- structurarea compoziției urbane având în vedere: planul străzilor și parcelelor, utilizarea mixtă a terenului, repere și profile urbane, spații deschise, imagini, asocieri sau elemente de memorie comună a locului;

- luarea în considerare a tradițiilor locale de factură socială și culturală în timpul lucrărilor de transformare a sitului;
- păstrarea sau re folosirea pavajelor existente (pietre, cuburi, dale/plăci de pavaj, etc.) în special pentru pavarea străzilor pietonale și a piețelor publice;
- utilizarea bazinelor cu luciu de apă în spații publice pentru a reflecta și multiplica structurile arhitecturale înconjurătoare.

Riscuri și siguranță

Atât natura cât și industria și transporturile constituie riscuri potențiale pentru populație. Proiectele pentru noile zone rezidențiale trebuie să fie integrate în cadrul dezvoltărilor industriale viitoare; acestea nu trebuie să conducă la creșterea riscurilor naturale și nici să fie afectate de amenințările din partea naturii, industriei și transporturilor. Activitățile industriale și infrastructura nouă nu trebuie să polueze zonele rezidențiale existente. Urbaniștii trebuie să creeze așezări sigure (din punct de vedere fizic și social) anticipând riscurile și reglementând amenajările.

Obiective

- minimizarea riscurilor și a pericolelor potențiale;
- securizarea mediului.

Conștientizarea riscurilor

- cartografierea zonelor de risc (definirea limitărilor);
- aprobarea unei carte a dezvoltării pentru a pune în valoare posibilitățile și limitările sitului care urmează să fie amenajat sau reconstruit;
- integrarea rezultatelor evaluării riscurilor potențiale și recunoscute în procesul de implementare;
- elaborarea unui studiu geologic pentru siturile cu potențial periculos înaintea elaborării proiectului;
- identificarea zonelor expuse seismelor, cutremurelor, inundațiilor, alunecărilor de teren, avalanșelor, erupțiilor vulcanice și a terenurilor cu soluri instabile; dezvoltarea unor politici de amenajare specifice cu ajutorul limitărilor, interdicțiilor și monitorizării;
- identificarea zonelor cu risc crescut de incendiu și aplicarea unor politici de amenajare specifice și adecvate.

Siguranța

- evitarea amenajării zonelor rezidențiale în zone inundabile sau în apropierea malurilor;

- evitarea amenajării zonelor rezidențiale în vecinătatea căilor de circulație, a șinelor de cale ferată, aeroporturilor, conductelor și canalelor utilizate în transportul produselor chimice;
- evitarea amenajării zonelor rezidențiale în perimetrul activităților cu risc crescut (industrii chimice, rezervoare de carburant, laboratoare pirotehnice, depozite de materiale explozive,...);
- amplasarea activităților cu grad ridicat de periculozitate în afara orașelor;
- mutarea zonelor de activități cu grad ridicat de periculozitate în afara orașelor (vezi punctul anterior);
- facilitarea accesului la clădiri în vederea luptei împotriva incendiilor și conectarea acestora la sistemele anti-incendii;
- asigurarea unei adâncimi mici a apei în zonele de joacă;
- iluminarea adecvată a aleilor din motive de siguranță;
- evitarea pasajelor subterane și a tunelelor destinate traversării.

Viața socială

Excluziunea socială vizează grupurile marginalizate fie din punct de vedere social, economic, fizic sau cultural. Problemele generate de dezvoltarea urbană, cum ar fi destrămarea, deteriorarea sau poluarea, contribuie la excluziunea socială. Toate problemele trebuie abordate într-o manieră concertată și integrată. Urbaniștii contribuie la bunăstarea populației prin rezolvarea problemelor legate de amenajarea spațiului și conturarea dezvoltării.

Obiective

- un mediu sănătos, sigur și atractiv în care oamenii își doresc să locuiască și să se stabilească pe termen lung;
- coeziune socială și responsabilizarea actorilor;
- facilitarea accesului la serviciile publice.

Sănătate și siguranță

- favorizarea unui microclimat bun și a unui mediu sănătos și plăcut;
- încurajarea sentimentului de siguranță și favorizarea convivialității.

Echitate și coeziune socială

- favorizarea accesului general la serviciile medicale, viața culturală, serviciile sociale, transportul public și activități comerciale și de recreere;

- amplasarea zonelor rezidențiale în proximitatea zonelor de servicii și a rețelelor de transport. Toate nevoile de bază trebuie să fie amplasate la distanțe la care se poate ajunge pe jos;
- promovarea zonelor urbane mixte în cartiere, a funcțiilor mixte și a accesului facil la serviciile publice și private;
- evitarea construirii locuințelor sociale în zone izolate;
- favorizarea accesului la locuințe;
- diversificarea ofertei de locuințe.

Identitate și repere urbane

- considerarea frumuseții și armoniei formelor și structurilor drept caracteristici primordiale ale compoziției urbane;
- punerea în valoare a unei structuri și a unor elemente caracteristice care să contribuie la crearea unei continuități istorice precum și la exprimarea identității locale;
- evitarea eterogenității formelor și structurilor, conceperea acestora într-un stil curat și simplu;
- afirmarea conceptului unității de vecinătate în baza elementelor culturale și istorice.

Calitatea spațiilor publice

- considerarea calității construcțiilor și locuințelor drept esențială pentru bunăstarea populației;
- depunerea de eforturi în vederea asigurării unui nivel ridicat de calitate a mediului construit ca moștenire pentru generațiile actuale și viitoare;
- amenajarea zonelor rezidențiale cu curți interioare pentru a spori sentimentul de apartenență și siguranță. Transformarea lor în spații publice sau în terenuri de joacă interzise accesului cu mașina;
- amenajarea unor spații de petrecere a timpului liber accesibile tuturor categoriilor;
- crearea unor spații în care oamenii să se poată exprima artistic (pictură murală, *grafitti*, etc.);
- amplasarea unor bănci și mese din lemn în grădinile publice, precum și a unor fântâni și facilități de joacă pentru copii;
- evitarea creării unor spații anonime și a unor zone publice care favorizează izolarea;
- asigurarea unor legături vizibile între străzi și curțile interioare ale fiecărei locuințe;
- evitarea construirii unor locuințe cu regim mare de înălțime deoarece acestea favorizează izolarea;

- proiectarea locuințelor în funcție de nevoile locatarilor (e.g. apartamente la parter pentru persoanele în vârstă sau familiile cu copii);
- alocarea unor spații pentru grădini apartamentelor de la parter pentru încurajarea grădinaritului;
- asigurarea unor zone liniștite cum ar fi grădinile sau parcurile care să beneficieze de prezența liniștitoare a apei;
- asigurarea unor ecrane prin plantarea de arbori și aliniamente de arbori în zonele cu vânturi dominante,
- alternarea zonelor de umbră cu cele însorite;
- amplasarea aleilor pietonale și a pistelor de ciclism în zone însorite și a parcărilor în zone umbrite.

A treia parte: Etape în vederea unei dezvoltări durabile

Elaborarea proiectului

Obiectivele dezvoltării durabile trebuie stabilite de la începutul procesului de elaborare. Profesioniștii din domeniul dezvoltării urbane sunt bine poziționați în această privință în vederea contribuției la politicile spațiale. Aceștia sunt potențiali mediatorii care apreciază posibilitățile sau imposibilitățile referitoare la realizarea proiectelor. O comunicare adecvată cu principalii actori și implicarea acestora este esențială pe tot parcursul procesului de elaborare. Este importantă angrenarea tuturor partenerilor publici și privați încă din primele etape ale procesului pentru ca aceștia să-și aducă contribuția în cadrul proiectului și să se simtă implicați. Desigur, un grad ridicat de participare poate prelungi întârzierile însă va antrena rezultate referitoare la calitatea și transparența proiectelor. Metodele de comunicare trebuie să facă obiectul unei alegeri argumentate cât mai devreme posibil. Limbajul și diferențele culturale sunt foarte importante.

Agenda Locală 21 poate juca un rol crucial în procesul de elaborare. Totodată, diferențele între țări în privința rolului Agendei sunt enorme. Interacțiunea cu actorii relevanți (inclusiv cetățeni) trebuie să aibă loc pe parcursul întregului proces de elaborare. Acest lucru va garanta legătura dintre elaborarea proiectului, implementarea și gestiunea sa ulterioară. După ce proiectul a fost elaborat, comunicarea sa este esențială.

Obiective

- coerența pe toată durata procesului de dezvoltare urbană;
- acorduri în privința obiectivelor și inițiativelor în materie de dezvoltare durabilă;

- integrarea verticală a diferitelor etape ale procesului de elaborare și integrarea orizontală între diferite domenii;
- implicarea și sprijinul generate de o comunicare la scară largă în timpul diferitelor etape ale procesului de elaborare al proiectului;
- o comunicare în termeni inteligibili, adaptată în funcție de grupurile-țintă;
- comunicarea obiectivelor proiectului, a valorilor dezvoltării durabile și a sensului specific în raport cu interesele individuale către toți actorii.

Plan de acțiune

- poziționarea proiectului în raport cu alte documente de elaborare și politici la nivel național, regional sau sectorial în vederea respectării principiilor adoptate pentru o dezvoltare durabilă;
- identificarea eventualelor incompatibilități între dezvoltarea proiectului și planurile adoptate anterior;
- (re)formularea și (re)definirea scopului proiectului din perspectiva dezvoltării durabile;
- stabilirea limitelor de intervenție și a posibilelor consecințelor în timp și spațiu;
- definirea posibilelor resurse financiare generate de diferite sectoare și niveluri administrative;
- determinarea procesului, a principalelor etape, a obiectivelor urmărite și a țintelor;
- fixarea termenelor pentru găsirea soluțiilor și desfășurarea proiectului;
- asigurarea mijloacelor tehnice necesare realizării fiecărei etape a proiectului;
- integrarea criteriilor dezvoltării durabile în cadrul proiectului pentru a reprezenta baza contractelor cu actorii publici și privați;
- garantarea aplicării procedurilor de evaluare a dezvoltării durabile de la începutul proiectului;
- verificarea coerenței constrângerilor și reglementărilor de urbanism în raport cu criteriile unei dezvoltări durabile; în caz contrar, elaborarea sau implementarea unor programe ar dura mai mult și ar reprezenta un proces dificil, dacă nu imposibil;
- realizarea sau recomandarea unor modificări reglementare sau juridice (dacă este posibil) pentru a face accesibile obiectivele dezvoltării durabile;
- publicarea pe scară largă a tuturor informațiilor pe parcursul etapelor de dezvoltare urbană, respectiv direcționarea informației corecte către grupul-țintă aferent prin intermediul mijloacelor

mass-media potrivite (e.g. afișajul în spațiile publice din piețe, căi pietonale, clădiri publice, etc.) ziare, televiziune, etc.;

- inițierea procesului Agendei Locale 21 pentru a determina conștientizarea și contracararea indiferenței publice; este posibil ca acest lucru să determine un grad mai mare de exigență din partea publicului în favoarea dezvoltării durabile.

Elaborarea proiectului

- depunerea de eforturi în vederea integrării politicilor sectoriale și a adoptării unei abordări pluridisciplinare; prezentarea interacțiunii între diferite domenii;
- descrierea misiunilor tuturor actorilor cu privire la dezvoltarea durabilă și extinderea analizei luând în considerare întreaga gamă de repercusiuni posibile;
- dezbateră obiectivelor sectoriale cu fiecare categorie de actori pentru identificarea zonelor de consens și de conflict;
- organizarea și încurajarea întâlnirilor între actori cu scopul de a le aduce la cunoștință diferite interese și abordări. În acest mod actorii și în special decidenții vor fi mai bine informați și se vor putea implica mai mult;
- organizarea unor reuniuni publice în cadrul cărora cetățenii interesați care fac parte din grupurile-țintă se pot întâlni și discuta cu inițiatorii proiectului despre interesele comune și individuale (acest aspect poate fi legat de activitățile Agendei Locale 21);
- furnizarea unor informații clare și precise asupra rolurilor (în cazul persoanelor care joacă un rol în procesul decizional), așteptărilor reale (referitoare la interesele raportate la actori), calendarului (procedurile regulamentare trebuie să fie respectate) și constrângerilor bugetare;
- inventarierea opiniilor (inclusiv a dorințelor cetățenilor) și propunerilor tuturor actorilor, interrelaționarea acestora și determinarea priorităților;
- utilizarea informațiilor colectate prin intermediul interviurilor și chestionarelor; aplicarea criteriilor de selecție și folosirea mostrelor pe scară largă;
- realizarea unor acorduri între actori în baza unor interese pe termen scurt și mediu;
- luarea în considerare a posibilelor contradicții între beneficiile pe termen lung pentru societate și interesele individuale pe termen scurt; acest lucru poate face posibile acorduri informale, compromisuri, compensații fiscale sau modificări (pe termen lung) a exigențelor legale;
- aducerea în prim-plan a exemplelor practice în materie de dezvoltare durabilă pentru a atenua scepticismul;

- identificarea posibilelor efecte ale proiectelor de dezvoltare urbană asupra componentelor de mediu, sociale și economice; stabilirea măsurilor care permit evitarea, reducerea, și eventuala remediere a consecințelor negative sau găsirea unor alternative adecvate;
- realizarea unor evaluări pentru a obține o apreciere sistematică și o comparație între alternative diferite.

Comunicarea proiectului

- furnizarea informațiilor despre proiect luând în considerare:
 - evitarea utilizării unui limbaj tehnocratic referitor la dezvoltarea durabilă și la calitatea vieții sau la mediul de viață. E mai puțin importantă o definiție științifică exactă în raport cu conștientizarea efectelor pe termen lung asupra ecosistemelor și societății;
 - sublinierea faptului că dezvoltarea durabilă încearcă să determine un echilibru stabil și pe termen lung între componentele ecologice, sociale și economice ale mediului;
 - evitarea categorică a folosirii unor termeni tehnici sau juridici în fața unui public neavizat; este de preferat folosirea unor exemple simple pentru a ilustra rezultatele posibile;
- sublinierea faptului că un nivel ridicat de informare al publicului asupra proiectului determină un nivel cu atât mai scăzut de opoziție în baza unor motive inadecvate;
- ilustrarea proiectului prin exemple de succes;
- prezentarea reacțiilor locuitorilor tehnicienilor și politicienilor.

Proiectare/compoziție urbană

Proiectarea urbană reprezintă esența activității urbaniştilor. Dezvoltarea durabilă presupune integrarea mediului în sensul larg al cuvântului, reutilizarea elementelor de patrimoniu și a structurilor existente, respectarea modurilor de transport nonpoluante precum și a valorilor ecologice, a bunăstării locuitorilor sau a siguranței. Aceste rezultate vor putea fi atinse prin integrarea politicilor sectoriale, implicarea locuitorilor și a actorilor publici la toate nivelurile, precum și prin obținerea unui angajament al tuturor părților implicate.

Obiective

- integrarea obiectivelor dezvoltării durabile definite în stadiul elaborării programului în procesul de proiectare urbană, asigurându-se astfel continuitatea;
- materializarea conceptului de dezvoltare durabilă sub forma unor propuneri specifice și soluții funcționale;

- căutarea echilibrului între interesele actorilor și interesul general.

Evaluarea proiectului

- evaluarea și reformularea proiectului cu scopul de a lua în considerare obiectivele dezvoltării durabile în acord cu clientul;
- inventarierea documentelor de planificare existente, a programelor adoptate, tendințelor generale și opțiunilor viabile;
- realizarea unei analize cartografice a sistemelor și elementelor caracteristice sitului și contextului acestuia. Evidențierea continuității și a rupturilor prezente atât în interiorul sitului, cât și între sit și periferie;
- elaborarea unui program de amenajare adecvat sitului. Criticarea categorică a decalajelor care pot exista între sit și funcțiile sale, raportarea acestora cât mai repede posibil și revizuirea proiectului;
- analizarea punctelor forte și a celor slabe, a oportunităților și amenințărilor pentru regiunea vizată în raport cu proiectul de dezvoltare (analiza SWOT);
- discutarea rezultatelor evaluării sitului, proiectului și analizei acestora cu toate părțile interesate, inclusiv cu cetățenii (aceasta poate constitui o etapă a Agendei 21);
- luarea în considerare a posibilității organizării unui concurs de proiectare;
- lansarea proiectului printr-o acțiune-pilot pentru a asigura o contribuție clară și pentru a se materializa și verifica astfel aplicarea procedurilor în context local.

Proiectare urbană integrată

- conștientizarea faptului că fiecare proiect este diferit (și dificil), ceea ce presupune găsirea celei mai bune soluții pentru circumstanțele date;
- monitorizarea ajustărilor și îmbunătățirilor necesare în timpul etapei de proiectare;
- proiectarea trebuie să pornească de la elemente globale și abstracte și să integreze treptat elemente mai detaliate și concrete;
- inițierea proiectului prin analizarea și proiectarea principalei rețele de transport (drumuri, căi ferate) și a sistemelor hidraulice și ecologice ale zonei din vecinătatea zonei de proiect.
- rețelele de transport structurează dinamica activităților și amenajărilor în timp ce rețeaua hidrologică și ecologică orientează dinamica funcțiilor de bază;
- stabilirea utilizărilor terenurilor subliniind coerența amenajării sitului în raport cu regiunea sau aglomerația aferentă și în funcție de scara la care se desfășoară programul;

- dezvoltarea unor ipoteze/modele diferite de structură în materie de transport și compatibile cu sistemul hidraulic al sitului;
- cartografierea rețelelor lineare structurante și a zonărilor posibile, în vederea determinării polilor și nodurilor majore de dezvoltare;
- stabilirea polilor și organizarea programării în funcție de planificare ținând seama de funcțiunile mixte generate de caracteristicile specifice ale spațiului;
- dezvoltarea mai multor scenarii alternative (între 3 și 5) în cadrul cărora soluții sectoriale diferite vor fi combinate și propuse în baza analizei SWOT a dezvoltării durabile;
- compararea avantajelor și inconvenientelor diferitelor scenarii și supunerea acestora la discuții, (dacă este posibil, în relație cu Agenda Locală 21);
- prezentarea modului în care obiectivele sectoriale pot fi implementate în cadrul unei demers integrat și durabil;
- utilizarea conceptelor grafice pentru exprimarea conceptelor, combinarea calităților și diminuarea dezavantajelor;
- dezvoltarea unor serii de idei, scheme, schițe, referințe pentru caracterizarea detaliată a fiecărui spațiu;
- elaborarea mai multor planuri pentru a permite diferite amplasări ale proiectelor, permițând astfel alegerea unei alternative;
- dezvoltarea mai multor alternative de implementare, inclusiv în raport cu o amplasare dată pentru a oferi o imagine clară a capacităților și posibilităților sitului;
- propunerea unor grade diferențiate de densitate la nivel de cartiere: un grad mare de densitate în centrul orașelor și în apropierea gărilor și menținerea unui grad scăzut de densitate în zonele valoroase din punct de vedere ecologic;
- evidențierea și diferențierea calităților și caracteristicilor spațiale (potențiale);
- integrarea în compoziția planului a amprentelor structurilor existente și evidențierea acestora, valorificarea sitului în raport cu relațiile de natură fizică și vizuală cu peisajul urban;
- utilizarea unor simboluri și simple și inteligibile, precum și evitarea redundanțelor în timpul conceperii planului.

Proiectare participativă

- implicarea actorilor și sectoarelor vizate în procesul de proiectare cât mai devreme posibil;

- implicarea participanților în stadiul elaborării proiectului;
- implicarea participanților în stadiul de implementare;
- implicarea viitorilor utilizatori;
- implicarea părților interesate situate de-o parte și de cealaltă a limitelor teritoriale administrative în vederea coordonării amenajărilor și structurarea continuității și coeziunii;
- Formarea, în măsura în care este posibil, a unor echipe de lucru din care să facă parte și experți; integrarea opiniilor acestora referitoare la anumite aspecte tehnice pentru dezvoltarea unor soluții creative în vederea unei dezvoltări durabile;
- găsierea unei metode eficiente pentru a-i determina pe arhitecți și peisagiști să-și canalizeze eforturile în aceeași direcție și dezbateră împreună cu aceștia a noțiunilor de calitate;
- propunerea experimentelor și luarea în considerare a unor scenarii alternative în caz de eșec sau rezistență;
- inițierea unor negocieri referitoare la soluții alternative (e.g. transferarea dreptului de construire în altă zonă);
- negocierea în baza obiectivelor și intereselor fezabile. Izolarea problemei și propunerea unor soluții care să furnizeze răspunsuri optime în raport cu interesele și medierea diferitelor interese.

Comunicarea proiectului

- folosirea unui limbaj simplu, descrierea proiectului în termeni cât mai clari și exacti posibil;
- dezvoltarea unui tip de comunicare adaptată, subliniind beneficiile proiectului în funcție de grupurile de interes, și vizualizarea evoluției vizate a proiectului;
- prezentarea într-o manieră cât mai explicită a ansamblului de calități subliniind modul în care o calitate poate juca un rol compensator în raport cu alta;
- raportarea proiectului la politicile actuale, în special la Agenda Locală 21;
- accentuarea îmbunătățirii calităților pe termen lung și la scară largă;
- valorificarea caracteristicilor proiectării destinate ameliorării mediului, peisajului, esteticii utilizând simulări grafice computerizate tridimensionale;
- prezentarea unor modele de referință existente.

Validarea proiectului

Proiectele locale care trebuie să fie adoptate la nivel politic și aprobate de nivelurile administrative superioare pot fi uneori apreciate la nivel local fără să fie sprijinite de autoritățile superioare. Motivul

poate fi dublu: autoritățile superioare respective au tendința uneori să reacționeze din punct de vedere sectorial sau este posibil ca integrarea pe plan vertical să nu fi fost realizată. Urbaniștii trebuie să implice actorii-decidenți în cadrul elaborării proiectului local și al conceperii planurilor pentru a le aduce acestora la cunoștință problemele, considerațiile și obiectivele locale.

Monitorizarea și validarea proiectelor sunt organizate în mod diferit în funcție de sistemele de proiectare. În cazul proiectelor care se pretează mai multor interpretări, validarea prin anchetă publică este esențială. Procesul legat de monitorizarea dezvoltării constituie o parte esențială a proiectării în anumite țări, aflat în legătură cu stadiul de implementare.

Obiective

- evitarea reacțiilor imprevizibile care perturbă procesul;
- coeficientul de siguranță/fiabilitate al organismelor de control;
- coordonarea politicilor locale și regionale de dezvoltare;
- asumarea angajamentului în vederea unei dezvoltări durabile la diferite scări.

Asumarea angajamentului

- implicarea reprezentanților din diferite niveluri administrative din primele etape ale procesului;
- mobilizarea politicianilor locali responsabili în vederea contactării autorităților mai înalte de la debutul proiectului;
- informarea autorităților competente asupra obiectivelor sprijinite la nivel local;
- luarea în considerare a reacțiilor diferitelor autorități de control în timpul reuniunilor colective;
- contactarea urgentă a autorităților de control pentru a verifica dacă acestea au nevoie de mai multe informații;
- informarea și consultarea autorităților preferabil mai des decât este necesar.

Plan de control proactiv

- încurajarea persoanelor însărcinate cu monitorizarea dezvoltării în vederea consolidării unor abilități de negociere pentru a convinge dezvoltatorii și a realiza acorduri de programare, optimizând astfel beneficiile proiectării durabile;
- încurajarea urbaniștilor care lucrează cu autoritățile de planificare și control să se informeze asupra acțiunilor locale pentru a le lua în calcul în etapa de pre-producție a politicilor și planurilor;
- analizarea politicilor existente la diferite niveluri: Care este efectul acestora asupra dezvoltării durabile la scară locală? În ce fel se adresează proiectul acestor obiective?

- analizarea dificultăților și obstacolelor sectoriale în calea dezvoltării durabile și comunicarea acestor aspecte pentru a permite cel puțin un sprijin informal;
- elaborarea unor directive (emise de autoritățile de control) utilizate pentru testarea proiectelor în privința existenței și aplicării criteriilor dezvoltării durabile;
- menținerea unui nivel optim de informare în privința versiunilor preliminare ale proiectului și contribuirea la fiecare etapă a acestuia.

Comunicarea deciziilor

- evitarea reacțiilor stereotipe prin organizarea unor dezbateri informale pe parcursul diferitelor etape de elaborare a proiectului;
- informarea constantă a tuturor partenerilor implicați asupra etapelor de validare a planului și asupra reacțiilor autorităților competente;
- informarea partenerilor, inclusiv a celor implicați în participarea publică, asupra deciziilor finale.

Implementarea

Etapă de implementare a unui proiect de amenajare este esențială pentru a prezenta rezultatele concrete ale intențiilor inițiale. Intervențiile care perturbă realitatea existentă sunt axate pe etapa de realizare și trebuie să li se acorde cea mai mare atenție. În același timp, modificările finale sunt realizate din motive practice, ducând uneori la distrugerea detaliilor validate cu rigurozitate în prealabil.

Acest lucru poate fi evitat prin intermediul conștientizării importanței dezvoltării durabile de către actorii implicați în etapa de implementare și prin elaborarea procedurilor care garantează aspectele calitative. Urbaniștii trebuie să comunice obiectivele și soluțiile adoptate dezvoltatorilor de proiect, arhitecților și constructorilor.

Obiective

- aplicarea obiectivelor și țintelor prevăzute în etapele scriptice anterioare;
- interzicerea poluării, impactului negativ/daunelor sau scăderii calității în timpul etapei de implementare;
- dezvoltarea unor soluții noi în practică;
- participarea populației locale în procesul de implementare.

Sprijinul administrativ

- luarea în calcul a întârzierilor birocratice și a dificultăților legale în stabilirea datelor finale și calendarelor adecvate; anticiparea alternativelor;

- instituirea unui control temeinic în ceea ce privește criteriile clare de dezvoltare durabilă; implementarea poate varia în raport cu anumite situații neprevăzute, determinând astfel un impact asupra intereselor sectoriale sau rezultatelor proiectului;
- identificarea timpurie a modificărilor care afectează interesele sectoriale și informarea directă a actorilor în această privință;
- depunerea de eforturi în vederea obținerii descentralizării responsabilităților și a resurselor.

Selectarea partenerilor

- implicarea activă a populației locale. Acest lucru facilitează implementarea și contribuie la evitarea indiferenței publice și la abdicarea din fața responsabilităților;
- implicarea resurselor locale cum ar fi structurile de cooperare în vederea stabilirii unor intervenții de autoajutorare (*build-it-yourself*) și dorința partenerilor și asociațiilor de a contribui. Implicarea directă a populației și validarea proiectului vor contribui la crearea unui spațiu propriu și la reafirmarea identității comune;
- implementarea unor proiecte care vor iniția o serie de acțiuni ale sectorului privat. Implicarea sectorului privat este esențială pentru sprijinul proiectului (inclusiv sub raport financiar);
- încurajarea parteneriatelor public-private pentru implementarea politicilor durabile;
- selectarea partenerilor cu proiectele cele mai durabile și productive în raport cu costurile de implementare. Timpul alocat elaborării, implementării și finanțării proiectului este crucial pentru succesul acestuia;
- selectarea sau îndrumarea selectării unor dezvoltatori de proiect, arhitecți și a altor experți care sunt în mod explicit devotați demersului dezvoltării durabile;
- utilizarea criteriilor de dezvoltare durabilă în contractele cu actorii din sectorul privat;
- lansarea provocării de a găsi soluții creative pentru problemele de implementare a dezvoltării durabile către toate părțile interesate și, în măsura în care acest lucru este relevant, către public.

Managementul proiectului

- raportarea la programele existente (e.g. Agenda Locală 21), politicile și activitățile care pot sprijini implementarea dezvoltării durabile;
- identificarea elementelor sau a părților din proiect a căror implementare consolidează angajamentul și generează consens;
- identificarea factorilor fizici care pot periclita rezultatele durabile;
- prioritizarea proiectelor-cheie în vederea implementării; acestea pot avea efecte benefice;

- recomandarea și utilizarea procedurilor standardizate pentru acțiunile din timpul implementării cu privire la protecția arborilor și a construcțiilor existente, tratarea deșeurilor, folosirea materialelor toxice, consumul de apă, soluri și zăcăminte.

Comunicarea evoluției

- comunicarea inițiativelor de succes ale firmelor de construcție și a celorlalte părți în vederea realizării unei dezvoltări sustenabile;
- recompensarea soluțiilor practice creative;
- comunicarea rezultatelor pozitive într-o manieră care să contribuie la crearea sentimentului de mândrie împărtășită în rândul părților implicate;
- raportarea comunicării implementării proiectului la activitățile (existente) ale Agendei Locale 21.

Monitorizarea

Monitorizarea proceselor de dezvoltare urbană este esențială pentru măsurarea progresului și adaptarea politicii de dezvoltare și a proiectului.

Evaluarea permite colectarea unor dovezi indispensabile în vederea creării unei adeziuni în ceea ce privește dezvoltarea durabilă. Monitorizarea poate alimenta procesul dinamic cu date noi și poate permite acestuia să se adapteze la circumstanțe noi. Proiectarea trebuie să fie flexibilă. Indicatorii referitori la alegerile cu caracter politic și soluțiile de proiectare presupun un consens colectiv. Simplitatea aplicării rezultatelor monitorizării facilitează ciclicitatea procesului de proiectare. Este important ca urbanistii să fie implicați în procesul de monitorizare.

Obiective

- îmbunătățirea politicilor de dezvoltare durabilă;
- îmbunătățirea proiectelor de dezvoltare spațială;
- derularea procesului de învățare pe parcursul desfășurării proiectului și în beneficiul proiectului;
- construirea cunoștințelor și a consensului în privința eficacității măsurilor pentru realizarea dezvoltării durabile.

Sistemul de monitorizare

- elaborarea unui program specific de monitorizare care să includă răspunsurile la întrebările cine?, când/cât de des? și ce?.
- elaborarea unui calendar cu obiectivele și indicatorii de performanță care vor măsura progresul;

- crearea unei baze relevante de date și actualizarea acesteia;
- actualizarea și revizuirea planului în raport cu nevoile și ritmul specific al desfășurării proiectului;
- garantarea pe termen lung a faptului că cercetarea și monitorizarea sunt efectuate în colaborare cu profesioniștii din serviciile administrative responsabile în materie de urbanism și amenajarea teritoriului;
- schimbarea (dacă este posibil) a responsabililor cu elaborarea proiectului cu cei care se ocupă de monitorizare (și vice versa) și colaborarea cu ambii. Astfel, experiența dobândită de cele două sectoare va ajuta enorm procesul de monitorizare și de actualizare a planului.

Indicatorii

- combinarea criteriilor de evaluare cu obiectivele politicii și proiectului;
- asigurarea acordului general în privința indicatorilor înainte de aplicarea acestora;
- adoptarea unor criterii clare și controlabile;
- adoptarea unor indicatori cuantificabili, accesibili și compatibili;
- adoptarea unor indicatori relevanți în context local;
- adoptarea unor indicatori receptivi la condiții schimbatoare și ușor de actualizat;
- adoptarea unor indicatori care să permită comparații cu alte programe sau proiecte;
- raportarea monitorizării la studii de impact asupra mediului și studii de audit;
- raportarea monitorizării la alte studii de audit legate de activitățile urbane, de piața imobiliară, etc.;
- raportarea problemelor actuale de dezvoltare la sistemul de monitorizare pentru a extinde sau a schimba utilizarea indicatorilor.

Comunicarea rezultatelor

- organizarea unor întâlniri regulate cu toți actorii relevanți pentru examinarea evoluției curente, identificarea sarcinilor nerezolvate, identificarea nevoii de a întreprinde noi acțiuni și pentru evaluarea adecvării resurselor la proiect;
- raportarea concluziilor analizelor proiectelor evaluate la deciziile care trebuie luate în vederea unor dezvoltări ulterioare;
- coordonarea propunerilor pentru modificarea proiectului.

Mulțumiri

Acest ghid practic destinat urbaniștilor care activează la nivel local este elaborat de Consiliul European al Urbaniștilor în vederea sprijinirii acestora în realizarea unei dezvoltări urbane durabile în practica lor cotidiană.

Lucrarea a fost inițiată de Jan Vogelij (BNSP, Țările de Jos) care a prezidat grupul de lucru alcătuit din Virna Bussadori (ASSURB, Italia), Anna Caramondani (CATP, Cipru), Ana Queiroz do Vale (AUP, Portugalia), Otto Smits (BNSP, Țările de Jos) și Bogdan Wyporek (TUP, Polonia). Grupul de lucru a fost asistat de Charlotte Nauta (Royal Haskoning, Țările de Jos). Întâlnirile grupului de lucru au fost posibile datorită sprijinului financiar din partea National Spatial Planning Agency din cadrul Ministerului Locuințelor, Amenajării Teritoriale și Mediului din Țările de Jos. Planul și publicarea ghidului ECTP a fost posibile datorită sprijinului financiar al Provinciei Autonome Bolzano Sud, Tirol, Italia.

Ghidul a fost publicat în limbile engleză, italiană, germană și portugheză mulțumită contribuțiilor autorităților publice din aceste țări.

Consiliul European al Urbaniștilor este recunoscător instituțiilor italiene și olandeze menționate anterior. Ghidul de față se bazează pe raporturile studiilor și proiectelor existente care au fost puse la dispoziție de către membrii Consiliului European al Urbaniștilor în mod individual.

Consiliul European al Urbaniștilor reunește asociațiile naționale de urbaniști din Europa. În calitate de asociație europeană, Consiliul European al Urbaniștilor își propune promovarea profesiei de urbanist.

www.ectp-ceu.eu

